

Suomalaisen Tiedeakatemian toimintakertomus

HALLITUS JA PÄÄSIHTEERI

Vuosi 2023 oli Suomalaisen Tiedeakatemian 116. toimintavuosi. Tiedeakatemian hallituksen esimiehenä 2023 toimi Kimmo Kaski ja varaesimiehenä Tuula Linna. Hallituksen varainhoitajana jatkoi Pekka Ilmakunnas, matemaattis-luonnontieteellisen osaston sihteerinä Juha Kinnunen ja humanistisen osaston sihteerinä Päivi Pahta. Vuosijäsenenä toimivat Riitta Julkunen-Tiitto, Tiina Kinnunen, Heikki Mannila ja Jukka Westermarck. Tiedeakatemian hallitus kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa. Pääsihteerinä jatkoi Pekka Aula.

Tiedeakatemian hallituksen jäsenet muodostivat kertomusvuonna Emil Öhmannin Säätiön sekä Hilkka ja Otto Brusiihin Säätiön hallituksen.

Toimintavuonna työskennelleiden hallituksen nimittämien toimikuntien ja työryhmien kokoonpanot olivat:

- Omaisuudenhoitotoimikunta: Kimmo Kaski (puheenjohtaja), Tuula Linna, Pekka Ilmakunnas, Pekka Aula, Juha

Kinnunen, Päivi Pahta ja asiantuntijajäsenenä Anders Ekholm ja Ralf Sunell. Sihteerinä toimi Pekka Ilmakunnas.

- Palkintotoimikunta: Kimmo Kaski (puheenjohtaja), Juha Kinnunen, Päivi Pahta, Tiina Kinnunen ja Heikki Mannila. Toimikunnan sihteerinä toimi Leila Sarajärvi.
- Julkaisutoimikunta: päätoimittajat Anna Mauranen ja Risto Nieminen, pääsihteerit Pekka Aula, Kimmo Kaski (puheenjohtaja), Päivi Pahta (varapuheenjohtaja), Jari Eloranta, Jaakko Husa, Heta Pyrhönen, Tapio Salmi, Hannu Sariola ja Erkki Tomppo. Toimikunnan sihteerinä toimi Anna Chydenius.
- Eettinen toimikunta: Tuula Linna ja Juha Kinnunen. Toimikunnan sihteerinä toimi Leila Sarajärvi.
- Emil Aaltosen rahaston hoitokunta: Kimmo Kaski (puheenjohtaja), Pekka Ilmakunnas ja pääsihteerit Pekka Aula sekä Emil Aaltosen Säätiön edustajana Olavi Nevanlinna.

Väistyvä hallituksen puheenjohtaja Kimmo Kaski ojensi esimiehen kultakellon seuraajalleen Tuula Linnalle joulukuun lopussa. Suomalaisen Tiedeakatemian kello on kulkenut hallituksen puheenjohtajalta toiselle jo lähes sadan vuoden ajan.

Humanistisen osaston valintatoimikunnassa toimivat syyskokoukseen 2023 asti Tuomas Forsberg, Heikki Halila, Anne Kovalainen, Marja-Kristiina Lerkkanen, Pirjo Markkola, Martti Nissinen puheenjohtajana, Minna Palander-Collin ja Sirkka Saarinen. Syyskokouksessa vaihtuivat Halila ja Kovalainen. Uusiksi valintatoimikunnan jäseniksi syyskokous valitsi Ilkka Armisen ja Petri Kuoppamäen.

Matemaattis-luonnontieteellisen osaston valintatoimikunnassa toimivat syyskokoukseen 2023 asti Kari Enqvist, Jyrki Heino, Olli Ikkala, Sirpa Jalkanen, Jouko Korppi-Tommola, Ilkka Norros, Kaisa Poutanen ja Kristiina Wähälä. Syyskokouksessa vaihtuivat Ikkala, Korppi-Tommola ja Wähälä. Uusiksi valintatoimikunnan jäseniksi syyskokous valitsi Matti Hämäläisen, Riitta Keiskin ja Pekka Niemelän.

JÄSENET

Vuoden 2023 lopussa Suomalaisella Tiedeakatemiolla oli 843 kotimaista ja 161 ulkomaista jäsentä.

Kevätkokouksessa 28. huhtikuuta Tiedeakatemiaan valittiin 29 uutta kotimaista jäsentä, uusia ulkomaisia jäseniä ei valittu.

Uusiksi jäseniksi matemaattis-luonnontieteelliseen osastoon valittiin Tero Aittokallio (OCBE, Norja), Anu Kankainen (Jyväskylän yliopisto), Timo Lakka (Itä-Suomen yliopisto), Jyri-Pekka Mikkola (Åbo Akademi ja Umeå University, Ruotsi), Marko Mäkelä (Turun yliopisto), Mikko Möttönen (Aalto-yliopisto ja VTT), Marko Salmi (Turun yliopisto), Tiina Sikanen (Helsingin yliopisto), André Sourander (Turun yliopisto), Liisa Tyrväinen (Luonnonvarakeskus), Pekka Vallittu (Turun yli-

SUOMALAISEN TIEDEAKATEMIAN HALLITUS VUONNA 2023

Jäsen	Tehtävä	Toimikausi
Kimmo Kaski	esimies	2022–2023
Tuula Linna	varaesimies	2022–2023
Pekka Ilmakunnas	varainhoitaja	2019–2023
Päivi Pahta	humanistisen osaston sihteeri	2022–2023
Juha Kinnunen	matemaattis-luonnontieteellisen osaston sihteeri	2019–2023
Riitta Julkunen-Tiitto	jäsen	2023 (1. kausi)
Tiina Kinnunen	jäsen	2023 (1. kausi)
Heikki Mannila	jäsen	2023 (1. kausi)
Jukka Westermarck	jäsen	2023 (3. kausi)

opisto), Baoru Yang (Turun yliopisto) ja Monika Österberg (Aalto-yliopisto).

Humanistiseen osastoon valittiin uusiksi jäseniksi Pertti Ahonen (Jyväskylän yliopisto), Sarah Green (Helsingin yliopisto), Henrietta Grönlund (Helsingin yliopisto), Tuomas Heikkilä (Helsingin yliopisto), Jari Hietanen (Tampereen yliopisto), Timo Kivimäki (University of Bath, Iso-Britannia), Laura Kolbe (Helsingin yliopisto), Tomi Laamanen (St. Gallenin yliopisto, Sveitsi), Esa Lehtinen (Jyväskylän yliopisto), Petri Luomanen (Helsingin yliopisto), Sakari Melander (Helsingin yliopisto), Kai Mikkonen (Helsingin yliopisto), Tuomas Ojanen (Helsingin yliopisto), Taina Pihlajarinne (Helsingin yliopisto), Ville Pönkä (Helsingin yliopisto) ja Camilla Wide (Turun yliopisto).

Tiedeakatemia varsinaisten jäsenten joukosta poistui Aulis Aarnio, Bengt Broms, Jussi Huttunen, Jaakko Hämeen-Anttila, Sören Illman, Kai Krohn, Eino Murtorinne, Olli Mäkelä, Matti Nuorteva, Risto Näätänen, Kalevi Pyörälä, Viljo Rasila, Eero Saksela, Seppo Siirilä, Liisa Simola, Tauno Turunen ja Pentti Virrankoski.

Tiedeakatemiaan tietoon on tullut, että ulkomaisten jäsenten joukosta ovat poistuneet Alexander Andreev, Stefan Arnborg, Raimo Anttila, Ulf Bernitz, Nils-Arvid Bringéus, Bengt Fuglede, Ernesto Garzón Valdés, Allen Noble, Olof Ruin, Naz Ahmed Shaikh ja Roman Teisseyre.

Tiedeakatemiaan Mariankadun 2. kerroksen tilat olivat jäsenten käytettävissä ja tiloja varattiin aktiivisesti vuoden aikana.

APURAHAT

Vuonna 2023 Suomalainen Tiedeakatemia jakoi apurahoita yli 2,6 miljoonaa euroa.

Pääosa apurahoista suuntautui jatkokoulutukseen nuorille tutkijoille.

Tiedeakatemia hallituksen nimeämät asiantuntijat arvioivat apurahahakemukset ja laativat esitykset myönnettävistä apurahoista. Tiedeakatemia hallitus päätti apurahoista arvioitsijalausuntojen pohjalta. Tiedeakatemia hallinnoimien rahastojen

Suomalainen Tiedeakatemia jakoi vuonna 2023 apurahoita yli 2,6 miljoonaa euroa.

ja säätiöiden apurahakäsittelyssä on huomioitu apurahojen arvioijien ja hallituksen jäsenten mahdolliset jäävydet.

Kokovuotisten jatkokoulutusapurahojen suuruus oli 26 000 euroa. Apurahoja ei myönnetty Tiedeakatemia jäsenille.

Kertomusvuonna Vilho, Yrjö ja Kalle Väisälän rahastosta jaettiin apurahoja matemaattis-luonnontieteellisille tutkijaloille 59. kerran. Apurahoja jaettiin noin 1,65 miljoonaa euroa (2022 1,6 miljoonaa). Rahastoon tuli yhteensä 305 (253) hakemusta, kokonaissummaltaan noin 6,9 (5,7) miljoonaa euroa.

Väisälän rahastosta apuraha myönnettiin 75 (75) hakijalle. Näistä 53 (55) sai 26 000 euron suuruisen jatkokoulutusapurahan, joka edellyttää päätoimista tieteellistä työskentelyä yhden vuoden ajan. Osa-voittainen jatkokoulutusapurahoitus myönnettiin 18 (11) saajalle. Jatkokoulutusapurahan yhteydessä ei myönnetty (5) apurahoja tutkimuksesta syntyviin kuluihin. Apurahoja lyhyisiin tutkimusvierailuihin ulkomaille myönnettiin 4 (12).

Toimintavuonna jaettiin ensimmäiset Suomalaisen Tiedeakatemia Väisälä-hankeapurahat. Apurahat myönnetään Suomessa toimivalle tutkijauran vakinaistamispolun alkuvaiheen tutkijalle oman tutkimusryhmän perustamisen ja ryhmän tutkimuskuluihin. Kolmivuotinen, 150 000 euron arvoinen hankeapurahan myönnettiin kahdelle tutkijalle.

Eino Jutikkalan rahasto jakoi 16. kerran humanistiseen tutkimukseen tarkoitetut apurahat. Tiedeakatemia humanistisen osaston alat kattavat hakualat on jaettu kahteen koriin. Kertomusvuonna hakualoina olivat estetiikka, fennougristiikka, filosofia, kasvatustiede, kielitieteet, psykologia, taidentutkimus, teologia ja uskontotiede. Rahastoon tuli yhteensä 294 (2022 302) hakemusta, kokonaissummaltaan noin 7,9 (8,2) miljoonaa euroa. Korijaon takia luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Jutikkalan rahastosta myönnettiin apurahan 19 (19) hakijalle, kokonaissumman ollessa yhteensä noin 499 640 (504 400) euroa. Jatkokoulutusapurahan yhteydessä myönnettiin 2 (4) apurahaa tutkimuksesta syntyviin kuluihin. Kaikki apurahat myönnettiin alkuvaiheessa oleville väitöskirjantekijöille.

Tiedeakatemia Matematiikan rahastosta maksettiin apurahoja ja palkintoja noin 32 440 (114 000) euroa. Tiedeakatemia hallinnoima Emil Öhmannin Säätiö jakoi apurahoina 57 000 (56 190) euroa. Säätiö myönsi lisäksi 2 (1) apurahansaajalle yhteensä 3 000 (3 000) euroa Instituuttiapurahaa, joka on tarkoitettu lyhytaikaiseen tutkimustyöskentelyyn Suomen Saksan-instituuttiin Berliiniin. Hilka ja Otto Brusiinin Säätiö myöntää apurahoja joka toinen vuosi, vuonna 2023 ei myönnetty apurahoja.

Tiedeakatemia osallistui vuonna 2023 kahdeksatta vuotta Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan post doc -pooliin. Vuonna 2023 jakosummaksi oli päätetty 200 000 euroa. Vuoden aikana Väisälän rahastosta myönnettiin 130 000 ja Jutikkalan rahastosta 59 000 euroa. Jakamatta jäänyt jakosumma siirrettiin jaettavaksi vuonna 2024.

PALKINNOT

Suomalaisen Tiedeakatemia vuoden 2023 kunniapalkinto, suuruudeltaan 30 000 euroa, myönnettiin vaikuttavan uran tehneelle psykologian professori Lea Pulkkiselle. Pulkkiselle myönnettiin myös Tiedeakatemia mitali nro 38.

Kolmattatoista kertaa jaettava Suomalaisen Tiedeakatemia humanistipalkinto, suuruudeltaan 15 000 euroa, myönnettiin yliopistotutkija Christian Hakuliselle Helsingin yliopistosta.

Tiedeakatemia vuoden 2023 Väisälän palkinnot myönnettiin professori Anu Kankaiselle Jyväskylän yliopistosta ja professori Lauri Oksaselle Helsingin yliopistosta. Palkinnot myönnettiin 24. kerran, ja ne ovat suuruudeltaan 15 000 euroa.

Joka toinen vuosi jaettava Pro Scientia eli Tieteen puolesta -palkinto myönnettiin professori Juhani Knuutille. Palkinto on suuruudeltaan 10 000 euroa.

Tiedeakatemia esitti kertomusvuonna ehdokkaan seuraaviin palkintoihin: Gad Rausings Pris, Holberg Prize, Keio Medical Science Prize, Louis-Jeantet Prize ja Nils Klim Prize.

Kansallisista palkinnoista Tiedeakatemia esitti vuoden aikana ehdokkaan Alfred Kordelinin palkintoon ja TSV:n tiedepalkintoon.

Suomalaisen Tiedeakatemia vuoden 2023 uusia jäseniä juhlistettiin Ritarihuoneella syyskuussa.

SUOMEN TIETEEN HISTORIA -HANKE

Toimintavuonna käynnistyi edellisenä vuonna valmisteltu Suomen tieteen historia -hanke, jossa päävastuullisina toimijoina ovat Suomalainen Tiedeakatemia ja Suomen Tiedeseura. Hankkeen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa, kirjasarja ja verkotietokanta Suomen tieteen historiasta tasavallan aikana. Hankkeessa hyödynnetään laajasti haastattelu- ja muistitietoaineistoa, jota toimintavuonna aloitettiin

keräämään. Hankkeen projektipäällikkönä toimii dosentti Stefan Nygård, joka työskentelee Tiedeakatemiassa. Hankkeen ohjausryhmään kuuluu edustajia seitsemästä organisaatiosta.

Suomalainen Tiedeakatemia ja Suomen Tiedeseura yhdessä Svenska Litteratursällskapetin kanssa vastaavat hankkeen ensimmäisen vaiheen kustannuksista.

Kesäkuussa järjestettiin hankkeen aloitusseminaari ”Practice and place in the history of science and knowledge”.

TILAISUUDET JA TAPAHTUMAT

Suomalainen Tiedeakatemia järjesti vuoden 2023 aikana yleisötilaisuuksia läpi vuoden. Maaliskuun teemailta järjestettiin vielä Säätytalolla, ja Säätytalon mentyä remonttiin syksyllä 2023 tilaisuudet siirtyivät Ritarihuoneelle.

Tilaisuudet olivat katsottavissa myös suorana lähetyksenä verkon välityksellä. Teemaillat keräsivät yhteensä noin 1 100 osallistujaa. Tilaisuuksien tallenteet ovat katsottavissa toistaiseksi Tiedeakatemian verkkosivuilla.

13.2. Teemailta: Tekoäly

- Ritarihuone ja suora lähetys verkossa
- Puhujina apulaisprofessori Riikka Koulu, professori Petri Myllymäki ja apulaisprofessori Arno Solin

13.3. Teemailta: Kvanttiteknologian vaikutukset yhteiskuntaan

- Säätytalo ja suora lähetys verkossa
- Puhujina akateemikko Risto Nieminen, professori Nina Granqvist ja professori Mikko Möttönen

11.9. Ilta tieteelle: Näkökulmia kulttuuri-antropologiaan ja lastenpsykiatriaan

- Ritarihuone ja suora lähetys verkossa
- Puhujina professori Sarah Green ja professori André Sourander

9.10. Ilta tieteelle: Kohti pitkäikäisten yhteiskuntaa

- Ritarihuone ja suora lähetys verkossa
- Keskustelemassa emeritusprofessori Timo Strandberg, professori Teppo Kröger, dosentti Leena Forma ja professori Esa Jämsen
- Tilaisuudessa jaettiin Suomalaisen Tiedeakatemian humanistipalkinto ja julmistettiin Eino Jutikkalan rahaston ja Emil Öhmannin Säätiön apurahojen saajat

13.11. Ilta tieteelle: Tekoälyn yhteiskunnalliset vaikutukset

- Ritarihuone ja suora lähetys verkossa
- Keskustelemassa professori Minna Ruckenstein, professori Hannu Toivonen ja professori Petri Ylikoski
- Tilaisuudessa jaettiin Suomalaisen Tiedeakatemian Pro Scientia -palkinto

11.12. Ilta tieteelle: Matemaattis-luonnon-tieteellinen tutkimus

- Ritarihuone ja suora lähetys verkossa
- Illan pääpuhujana oli tieteen akateemikko Kari Alitalo
- Tilaisuudessa jaettiin Suomalaisen Tiedeakatemian Väisälän palkinnot sekä julmistettiin Vilho, Yrjö ja Kalle Väisälän rahaston apurahojen saajat

Tiedeakatemian jäsenille järjestettiin omat ”etkot” Tiedeakatemian tiloissa Mariankadulla syyskaudella 2023 aina ennen Ilta tieteelle -tilaisuutta.

Tiedeakatemia juhlisti 115-vuotista taivaltaan 28.4. yhdessä jäsenten ja kutsuvieraiden kanssa Tiedegaalassa Vanhalla ylioppilastalolla.

Tiedeakatemian Väisälä-salissa järjestettiin 30.5. jäsenille tarkoitettu Tiedematinea aiheena monitieteisyys. Alustajina olivat tieteen akateemikko Riitta Hari, tutkimusjohtaja ja Ilmastopaneelin puheenjohtaja Markku Ollikainen sekä kaupunkimaantieteen professori Mari Vaattovaara.

Lokakuussa järjestettiin tupaantuliaiset Tiedeakatemian Mariankadun toimitiloissa Tiedeakatemian jäsenille ja sidosryhmille; Tiedeakatemian toimisto muutti nykyisiin tiloihinsa keväällä 2020, mutta juhlat jäivät tuolloin koronatilanteen vuoksi pitämättä.

Tiedeakatemia teki toimintavuonna tapahtumien osalta myös paljon yhteistyötä kentän muiden toimijoiden kanssa.

Joulukuun teemaillassa Ritarihuoneella pääpuhujana oli akateemikko Kari Alitalo.

14.1. ”Viestintäkulttuuri ja uuden alku”

- Osana Tieteen päivien ohjelmaa, yhteistyössä Suomen Kuvalehden kanssa. Helsingin yliopisto ja suora lähetys verkossa
- Keskustelijoina Tiedeakatemian varaesimies, professori Tuula Linna, professori Roope Uusitalo, tutkijatohtori Johanna Vuorelma ja tietokirjailija, filosofian tohtori Tiina Raevaara

23.5. “Freedom of Research – Contemporary and Transnational Perspectives”

- Paneelikeskustelu yhteistyössä Helsingin yliopiston Tutkijakollegiumin kanssa. Tiedekulma ja suora lähetys verkossa
- Keskustelijoina tieteen akateemikko Eva-Mari Aro, yliopistotutkija Andrew Graan, professori Arto Laitinen ja tutkijatohtori Johanna Vuorelma

26.10. “Suuri Nobel-keskustelu”

- Yhteistyössä muiden tiedeakatemioiden ja Helsingin Sanomien kanssa. Sanomatalo ja suora lähetys verkossa
- Tilaisuudessa esiteltiin vuoden 2023 Nobel-palkittujen tutkimusten aiheita ja tekijöitä sekä tutkimusten merkitystä

7.11. ”TKI-rahoitus kasvaa. Miten potti jaetaan?”

- Paneelikeskustelu yhteistyössä Suomen Tiedeseuran kanssa. Tieteiden talo ja suora lähetys verkossa
- Aiheesta alustivat Suomen Akatemian pääjohtaja Paula Eerola, Elinkeinoelämän keskusliiton johtaja Riikka Heikinheimo, Tampereen yliopiston rehtori Keijo Hämäläinen ja tieteen akateemikko Ilkka Niiniluoto

Tiedeakatemian osastojen kokoukset järjestettiin maaliskuussa Säätytalolla. Sääntömääräisistä kokouksista kevätkokous järjestettiin huhtikuussa ennen Tiedegaalaa Vanhalla ylioppilastalolla ja syyskokous marraskuussa Tiedeakatemian tiloissa Mariankadulla.

Tiedeakatemian ryhmistä kemian ryhmä järjesti 28.4. tilaisuuden ”Chemistry in Finland – Solutions to Major Challenges” ja oikeustieteen ryhmä 24.11. seminaarin ”Oikeustutkimus 2023”. Molemmat tilaisuudet järjestettiin Tieteiden talolla.

TIEDE JA PÄÄTÖKSENTEKO

Vuoden 2023 aikana Tiedeakatemian tiede ja päätöksenteko -toiminta kasvoi merkittävästi Jane ja Aatos Erkon säätiön rahoittaman Ilmiökartat-hankkeen myötä. Tiede ja päätöksenteko -tiimi kasvoi kahdesta viiteen työntekijään. Kauden aikana tiimi tuotti seitsemän erilaista tietokoostetta sekä julkiseen keskusteluun että suoraan Suomen korkeimmalle poliittiselle johdolle (pääministeri ja VNK:n valtiosihteeri). Toimintaan osallistui vuoden aikana yli 200 tutkijaa ja 15 tiedeorganisaatiota. Kytköksiä vahvistettiin erityisesti Valtioneuvoston kansliaan tekemällä puitesopimus kanslialle tuotettavista tietokoosteista. Vuoden aikana käytiin yli 310 yksittäistä sidosryhmäkeskustelua ja toiminnasta pidettiin 20 puheenvuoroa julkisissa tilaisuuksissa Suomessa ja ulkomailla. Viime vuosien aikana kehitetyt toimintamallit herättivät paljon kansainvälistä kiinnostusta muun muassa Euroopan komissiossa, YK:ssa, kansainvälisissä tiedeverkostoissa sekä tiedeakatemiaoissa. Työn tulokset näkyivät myös esimerkiksi Helsingin Sanomien luetuimpien uutisten joukossa. Tiede ja päätöksenteko -työn tueksi

aloitettiin selvitykset ja kevyet pilotoinnit tekoälyn hyödyntämiseksi.

Vuoden 2023 toiminnan pääkohdat:

- *Kirjallisten tietokoosteiden tuottaminen.* Tuotettiin seitsemän tietokoostetta, esimerkiksi vanhuudesta ja kvanttiteknologiasta, hyödyntäen erilaisia tiedonkeruun menetelmiä ja julkaisuformaatteja.
- *Tiedon kokoamisen menetelmät, eri tiedon lajien yhdistäminen ja tietoformaatit.* Kirjallisten koosteiden tuottamisen avulla kehitettiin sisäisesti tapoja tunnistaa tietotarpeita, ottaa käyttöön tehokkaita tiedonkeruun menetelmiä, systemaattisesti koota yhteen eri tiedonlajeja ja tuottaa helposti sisäistettäviä tietoformaatteja. Tuotettiin myös digitaalinen tietomatriisi, jonka tavoitteena on etsiä vaihtoehtoisia tiedon esittämisen tapaa perinteiselle raporttiformaatille.

Tiedeakatemian tiede ja päätöksenteko -toimintaan osallistui vuoden aikana yli 200 tutkijaa ja 15 tiedeorganisaatiota.

- *Tekoälyn mahdollisuuksien alkukartoitus ja kevyt pilotointi.* Selvitettiin tekoälyn hyödyntämisen potentiaalia ja rajoitteita tietopohjaisen päätöksenteon kentällä. Lisäksi toteutettiin kaksi kevyttä pilottia (lääketieteen säätiöiden tekoälykokeilu ja vetytalouden päivittyvä tilannekuva) tukemaan tulevan työn strategista suunnittelua ja kohdentamista.

- *Tutkijoiden vaikuttavuustyötä tukevat materiaalit.* Tuotettiin Sofi-hankkeen (2019–2021) aikana kehitetystä vaikuttavuuskoulutuksesta kaikille tohtoriopiskelijoille avoin verkkokurssi ja koottiin tutkijoiden yhteiskunnallista vuorovaikutustyötä tukeva Tutkijan käsikirja.
- *Yhteistyön vakiinnuttaminen valtioneuvoston kanssa.* Tiedeakatemia kytkös valtioneuvostoon ja erityisesti Valtioneuvoston kansliaan on vahvistunut merkittävästi viimeisten viiden vuoden aikana. Toimintavuoden aikana saatiin yli kymmenen erilaista yhteistyötarjousta ja avunpyyntöä, suhteet vahvistuivat entisestään VNK:n kanssa tehdyn puitesopimuksen myötä, ja keskusteluja syvemmistä ja systemaatisemmista yhteistyömuodoista käytiin aktiivisesti.
- *Vuoropuhelun vahvistaminen keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa.* Vahvistettiin keskusteluyhteyttä mm. Royal Societyyn, Leopoldinaan, Hollannin KNAWiin sekä Euroopan komissioon (Scientific Advice Mechanism (SAM) ja Joint Research Centreen (JRC).

Kertomusvuoden aikana tehtiin myös seuraavia toimia ja tapahtumia:

- Tiedesparraus -Policy Brief UN STI Forum
- Humanistien supervoimat tietopohjaisessa päätöksenteossa -artikkeli
- Luontokato-ennakointityö
- Ekologiset yhteydet rakennetussa ympäristössä -tiedesparraus
- Lihavuus-tutkijakeskustelu
- Tiedediplomatian pyöreä pöytä
- Sosiaalipsykologian pyöreä pöytä
- NATO:n yhteiskunnalliset vaikutukset Suomeen, VNK-kevytkartoitus

- Nuorten Tiedeakatemia vaikuttavuuskoulutus
- Helsingin yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan vaikuttavuuskoulutus
- Kansallinen tohtoriopiskelijoiden vaikuttavuuskoulutus -verkkokurssi
- Vaikuttamiskoulutus Mooc-kurssi yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa
- Tutkijan tietotarpeiden tarkennusohjeistus yhteistyössä VNK:n kanssa

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Suomalainen Tiedeakatemia vahvisti olemassa olevia ja rakensi uusia kansainvälisiä suhteita eritoten tiede- ja päätöksentekotoiminnon puitteissa. Tiedeakatemia järjesti useita keskusteluja eurooppalaisten tiedeakatemioiden kanssa tietopohjaisesta päätöksenteosta ja tiedeakatemioiden roolia tulevaisuuden yhteiskunnassa. Tiedeakatemia kävi Saksassa Leopoldinan, Hollannissa KNAWin (The Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences) ja Skotlannissa RSEn (The Royal Society of Edinburgh) vieraana. Järjestettiin etätapaaminen SCNAT'in (Swiss Academy of Sciences) kanssa, ja Estonian Academy of Sciences kävi vierailulla Mariankadulla. Suomen edustajina osallistuttiin Vilnassa järjestettyyn European Science Advisors Forumin vuosikokoukseen. Kutsuvieraina käytiin Euroopan komission JRC:ssa (Joint Research Centre), Hollannin WRR:ssa (The Netherlands Scientific Council for Government Policy) ja Iso-Britannian Cabinet Officessa. Toimintaa esiteltiin myös SAPEAn (Science Advice for Policy by European Academies) Science Advice at Times of Crises -konferenssissa Brysselissä.

Suomalaisen Tiedeakatemiaa yhteyksiä kansainvälisiin tiedejärjestöihin hoidettiin pääsääntöisesti tiedeakatemioiden yhteisöelimen Suomen Tiedeakatemia -yhteistyöneuvoston (CoFA) kautta. CoFA:n johtoryhmän jäsenenä toimi esimies ja hänen

Tiedeakatemia julkaisusarja AASF vakiinnutti vuonna 2023 toimintansa.

varamiehenään varaesimies. Johtoryhmään kuului myös pääsihteeri ilman päätäntäoikeutta. CoFA:n kansainvälisten asioiden toimikunnassa (KAT) Tiedeakatemian edustivat Anna Mauranen, joka oli toimikunnan puheenjohtaja, ja Olavi Nevanlinna. CoFA:n Ihmisoikeuskomitean puheenjohtajana toimi Liisa Laakso.

CoFA on tärkeä osa Suomen tiedeakatemiajärjestelmän uudistumista ja suunnautumista tulevaisuuteen. Sopimuksen puitteissa tiedeakatemia osallistuvat yhä vahvemmin tiedeyhteisön kehittämiseen ja sen kansainvälistymiseen.

CoFAn kautta Suomalaisen Tiedeakatemiaa jäseniä oli luottamustehtävissä useissa kansainvälisissä tiedeorganisaatioissa: EASACissa Mats Gyllenberg, Johanna Mappes, Pirjo Peltonen-Sainio, Craig Primmer, Jukka Seppälä ja Maija Tenkanen, ISC:ssä Anna Mauranen, Ahti Salo ja Mari Vaattovaara, UAI:ssä Mika Kajava, Kansainvälisessä ihmisoikeusverkostossa Liisa Laakso, ALLEAssa Krista Varantola ja Risto Kunelius, SAPEAssa Jukka Seppälä sekä IAP:ssä Elina Ikonen ja Olli Vapalahti.

Suomalainen Tiedeakatemia nimeää jäseniä kansalliskomiteoihin. Polaarialuei-

den tutkimuksen kansallisen komitean (SCAR, IASC) Tiedeakatemiaa varsinaisena edustajana toimi Atte Korhola varaedustajanaan Juha Pekka Lunkka. Tähtitieteen kansallisen komitean (IAU) edustajana oli Karri Muinonen. Radiotieteen kansalliskomitean (URSI) edustajina olivat Esa Kallio ja Karri Muinonen varaedustajanaan Ilya Usoskin. Merentutkimuksen kansallisessa komiteassa (SCOR) edustajana oli Kimmo Kahma. Kvartääritutkimuksen kansallisen komitean (INQUA) edustajana toimi Juha Pekka Lunkka. Suomen mekaniikan kansalliskomiteassa (IUTAM) edustajana oli Ilkka Norros ja Geologian kansalliskomiteassa (IUGS) Juha Pekka Lunkka.

STS forumissa Kiotossa Japanissa Tiedeakatemiaa edustivat esimies Kimmo Kaski ja pääsihteeri Pekka Aula.

NUORTEN TIEDEAKATEMIA

Vuosi 2023 oli Nuorten Tiedeakatemiaa (Young Academy Finland YAF) kuudes kokonainen toimivuosi. Nuorten Tiedeakatemiaa perustarkoituksena on edistää tiedettä erityisesti nuorten, tieteellisen uransa alkuvaiheessa olevien tutkijoiden näkökulmasta. Nuorten Tiedeakatemiaa hallituksen puheenjohtajana toimi 15.9. asti Olli-Ville Laukkanen ja 16.9. alkaen Lasse Lehtonen. Toimintavuonna Nuorten Tiedeakatemiassa oli kaikkiaan 82 jäsentä ja 74 alumnia.

Nuorten Tiedeakatemiaa perustamiseen vaikutti keskeisesti vuonna 2017 saatu Emil Aaltosen Säätiön miljoonan euron lahjoitus. Lahjoituksen pohjalta perustettiin Suomalaiseen Tiedeakatemiaan Emil Aaltosen erillisrahasto. Nuorten Tiedeakatemia toimii Suomalaisen Tie-

Suomalaisen Tiedeakatemia loppuvuodesta 2023 julkaisema ”Yhteiskunnallisen vaikuttamisen avaimet: Tutkijan käsikirja” tukee tutkijaa poliittisen päätöksenteon maailmassa ja tutkimuksen vaikuttavuuden edistämässä. Se on osa Tiedeakatemia toimintaa, jonka tavoitteena on edistää tietopohjaista päätöksentekoa.

deakatemia yhteydessä. Nuorten Tiedeakatemia laatii toiminnastaan oman toimintakertomuksensa vuosittain ja toimittaa sen Suomalaisen Tiedeakatemia hallitukselle.

JULKAISUTOIMINTA

Tiedeakatemia monitieteinen julkaisusarja *Annales Academiae Scientiarum Fennicae (AASF)* vakiinnutti vuonna 2023 toimintaansa. Sarjan ensimmäinen numero oli ilmestynyt vuonna 2022 ja vuonna 2023 ilmestyi suunnitellusti kaksi numeroa: *AASF 1/2023* toukokuussa ja *AASF 2/2023* joulukuussa. Molemmat julkaisut

sisälsivät kahdeksan tutkimusartikkelia ja mukana olivat kaikki kolme julkaisukieltä – suomi, englantia ja ruotsi. Julkaisu on luettavissa vapaasti verkossa journal.fi alustalla ja myynnissä Tiedekirjassa. Sarjan päätoimittajina toimivat Anna Mauranen ja Risto Nieminen ja toimitussihteerinä Anna Chydenius.

Vuonna 2023 julkaistiin Tiedeakatemia *Vuosikirja 2022* suomeksi ja englanniksi. Vuosikirja on luettavissa vapaasti verkossa Tiedeakatemia verkkosivuilla. Painettu vuosikirja toimitetaan kaikille jäsenille ja sidosryhmille, ja se on myynnissä Tiedekirjassa. Julkaisun päätoimittajana toimi Pekka Aula ja toimitussihteerinä Nina Rapelo.

Toimintavuonna tuotettiin seuraavat lähinnä tiede ja päätöksentekotoimintaan liittyvät julkaisut: *Suomi muuttuu* -tietokooste hallitusneuvotteluihin, *Ulkomaalaistaustaisten hyvinvointi* -tietokooste valtioneuvoston kanslialle, *Vety vibreässä siirtymässä* -tiedeisku, *Kvanttiteknologia*-tiedeisku, *Terve vanhuus!* -keskustelupaperi ja *Yhteiskunnallisen vaikuttamisen avaimet: Tutkijan käsikirja*.

Tiedeakatemian julkaisutoiminnan valtionavustus oli 25 000 (vuonna 2022 28 000) euroa, avustusta saatiin AASF-sarjalle. Tiedeakatemian tieteellisen kirjallisuuden vaihtotoimintaa hoitaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan vaihtokeskus. Vuoden 2023 lopussa Tiedeakatemialla oli 53 (53) ulkomaista vaihtokumppania, ja vaihtoon lähetettiin yhteensä 54 (54) julkaisua.

Julkaisujen myyntituotot olivat vuonna 2023 noin 9 500 euroa (vuonna 2022 noin 2 500 euroa). Tuotot koostuvat erityisesti vuoden 2022 lopulla julkaistun *Humaniora*-sarjaan kuuluvan teoksen myynnistä.

Tiedeakatemian ja Tiedeseuran julkaisutoimintaa koordinoimaan perustettu yhteinen julkaisutoimikunta aloitti toimintansa vuoden 1996 alussa. Toimikunta valitaan kolmivuotiskaudeksi ja toimikunnan puheenjohtajaksi on valittu vuorotellen Tiedeakatemian ja Tiedeseuran edustaja. Kauden 2021–2023 puheenjohtajana toimi Suomalaisen Tiedeakatemian edustaja Jari Ojala.

VIESTINTÄ

Viestinnän kehittämistä jatkettiin toimintavuonna aktiivisesti. Vuoden aikana otettiin käyttöön uutiskirjetyökalu, jolla sekä Tiedeakatemian jäsenistölle lähetettävät jäsenkirjeet että yleisötilaisuuksien kutsut

voidaan lähettää sähköpostitse mobiiliskaalautuvassa muodossa. Jäsenille lähetettävä jäsenkirje ilmestyi toimintavuonna 10 kertaa. Tiedeakatemialle luotiin myös sähköinen Uutiskirje, joka lähetetään Tiedeakatemian sidosryhmille ja jonka voi tilata Tiedeakatemian verkkosivuilta. Uutiskirje ilmestyi toimintavuoden aikana kaksi kertaa.

Verkkosivuja kehitettiin toimintavuoden aikana vastaamaan paremmin kasvaneen toiminnan vaatimuksia. Erityisesti muutos kohdistui Ajankohtaista-sivuun, jonka uutisia on nyt mahdollista rajata toiminnan eri osa-alueiden ja teemojen mukaan. Uutisia julkaistiin verkkosivuilla vuoden aikana aktiivisesti, kaikkiaan 97. Kävijöitä verkkosivuilla oli vuoden aikana tasaisesti, ja vuoden aikana verkkosivuilla vierailtiin noin 33 000 kertaa. Suosituimpina sisältöinä esille nousivat Tiedeakatemian jakamat apurahat ja palkinnot.

Keskeisiä viestintäkanavia olivat verkkosivujen ja uutiskirjeiden lisäksi Facebook, LinkedIn ja viestintäpalvelu X sekä kasvavassa määrin myös Instagram. Ulkoisessa viestinnässä oli käytössä tiedotejake-lupalvelu sekä mediaseurannan työkalu. Viestintää toteutettiin suunnitelmallisesti huomioiden määritellyt kohderyhmät, keskeiset viestit ja kanavat.

Videotuotannot olivat yksi viestinnän erityinen painopiste. Tiedeakatemiassa työskenteleekin viestinnän asiantuntija, joka tuottaa videoita Tiedeakatemian tarpeisiin. Vuoden aikana valmistuivat muun muassa videot Tiedeakatemian kunnia-palkinnon, humanistipalkinnon sekä Väisälän palkinnon saajista. Lisäksi tuotettiin videoita muun muassa kvanttiteknologiasta sekä puhtaaseen vetyyn liittyvistä kysymyksistä. Vuoden aikana kuvattiin myös lyhyt esittelyvideo Tiedeakatemian toi-

minnasta sekä videoita erityisesti tiede ja päätöksenteko -toiminnan tarpeisiin.

Sisäisessä viestinnässä panostettiin toimintavuonna erityisesti tiimien väliseen tiedonkulkuun. Viestintää suunniteltiin ja toteutettiin toimintavuonna laaja-alaisesti viestintätiimissä, johon kuuluu henkilöitä myös hallintotiimistä sekä tiede ja päätöksenteko -tiimistä.

TALOUS JA OMAISUUDENHOITO

Tiedeakatemian hallituksen neuvoa-antavana elimenä talousasioissa toimii omaisuudenhoitotoimikunta. Vuonna 2023 toimikuntaan kuuluivat Kimmo Kaski, Tuula Linna, Juha Kinnunen, Päivi Pahta, Pekka Ilmakunnas ja Pekka Aula. Asiantuntijajäseninä olivat Anders Ekholm ja Ralf Sunell. Varainhoito perustui Tiedeakatemian, sen rahastojen sekä sen hallinnoimien säätiöiden sijoitusstrategiaan, joka päivitettiin 2021.

Vuoden 2023 lopussa Tiedeakatemian ja sen rahastojen sijoitusvarallisuus oli yhteensä noin 208 miljoonaa euroa (edellisen vuoden lopussa 198 miljoonaa euroa). Lisäksi Tiedeakatemian hallinnoimien säätiöiden varallisuus oli vuoden 2023 lopussa 4,6 miljoonaa euroa.

Varallisuus koostuu osake- ja korkosalkuista, Vaisala Oyj:n osakkeista sekä vaihtoehtoisista sijoituksista. Salkunhoitajina toimivat Nordea ja Evli. Kaikki Mariankatu 5:n kiinteistön toimistohuoneistot ovat Tiedeakatemian suorassa omistuksessa. Muutoin kiinteistösjoiutukset ovat pääosin eQ:n kiinteistörahastoissa. Muut vaihtoehtoiset sijoitukset ovat pääoma-rahastoissa. Näistä sijoituksista merkittävimmät ovat Hamilton Lane Club Fund -rahastoissa.

Sijoitusvarallisuuden tuotto, sisältäen osingot, korot, vuokrat ja omaisuuden arvon muutoksen, oli kertomusvuonna ilman Vaisala Oyj:n osakkeita noin 8 % (edellisenä vuonna noin -10 %). Vaisala Oyj:n osakurssin kehitys oli heikompaa, ja se mukaan lukien koko omaisuuden tuotto oli noin 6 % (edellisenä vuonna -17 %).

Tiedeakatemian vuoden 2023 tilien ja hallinnon tarkastajana toimi KHT Riku Kärnä ja varatilintarkastajana KHT Helena Sinisalo. Tilintarkastuskertomus ja kertomus varainhoidosta julkaistaan tämän Vuosikirjan yhteydessä.

HENKILÖSTÖ

Suomalaisen Tiedeakatemian pääsihteerinä toimi professori Pekka Aula. Tiedeakatemian hallintopäällikkönä toimi Leila Sarajärvi, hallintosihteerinä Nina Rapelo, hallintoassistenttina maaliskuuhun asti Suvi Salmi ja huhtikuusta alkaen Emilia Lähde. Viestintäpäällikkönä toimi Anna Chydenius ja tiedeviestinnän asiantuntijana Aleksi Kylmälahti. Nuorten Tiedeakatemian osa-aikaisena tiedekoordinaattorina toimi Riikka Hiltunen. Tutkija tavattavissa -projektia veti Kim Krappala.

Tiede ja päätöksenteko -toiminnassa työskentelivät akatemiasihteerinä Jaakko Kuosmanen, asiantuntijana Nanna Särkkä tammikuun sekä asiantuntijana Iiris Koivulehto huhtikuusta alkaen. Ilmiökartta-hankkeessa toimivat asiantuntijoina Iiris Koivulehto maaliskuuhun, Vaula Helin tammikuusta, Linda Lammensalo maaliskuusta ja Antti Kailio marraskuusta koko-aikaisesti sekä osan vuodesta Tommi Kärkkäinen ja Janne Starck.

Toimintavuoden aikana tiede ja päätöksentekotoiminnan harjoittelijoina toimivat

Suomalaisen Tiedeakatemia kokoustilat Mariankatu 5:n toisessa kerroksessa olivat vuoden aikana aktiivisessa käytössä.

Visa Mäntyneva ja Joakim Westrén-Doll ja viestinnän harjoittelijana Anna Koskela.

Tiedeakatemia henkilöstö osallistui monipuolisesti erilaisiin koulutuksiin ja seminaareihin. Vuoden aikana järjestettiin lisäksi työhyvinvointiin liittyviä tilaisuuksia.

Kertomusvuonna Tiedeakatemia maksoi palkkaa tai palkkioita kaikkiaan 41 henkilölle.

MUU TOIMINTA

Tiedeakatemia on antanut pyynnöstä vuoden aikana kaksi lausuntoa: luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi tutkimus- ja innovaationeuvostosta sekä asetukseen luontopaneelista ja valtionavustuksen myöntämisestä Suomen luontopaneelin

tehtävien täyttämiseksi. Jaakko Kuosmanen oli Tiedeakatemia edustajana kuultavana eduskunnan tulevaisuusvaliokunnassa kvanttiteknologiasta sekä ihmisoikeuskeskuksessa tiede ja ennakointiasiantuntijana.

Tiedeakatemia hallitus on vuoden aikana pyynnöstä ehdottanut jäseniä useisiin työryhmiin ja toimielimiin. Tiedeakatemiassa on edustajia monissa eri kotimaisissa ja ulkomaisissa instituutioissa ja organisaatioissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisten asioiden foorumin jäsenenä toimi Anna Mauranen. Foorumi on asetettu kaudeksi 2020–2023.

Suomalainen Tiedeakatemia on Säätiöt ja rahastot ry:n ja Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan (TSV) jäsen. TSV:n hallituk-

sessä olivat Tiedeakatemia edustajina Heta Pyrhönen (varajäsen Johanna Mappes) sekä Anna Mauranen (varajäsen Kimmo Kaski).

Pekka Ilmakunnas osallistui Tiedeakatemia edustajana TSV:n kevätkokoukseen maaliskuussa ja syyskokoukseen syyskuussa. Julkaisuforumin ohjausryhmässä Tiedeakatemia edustajana on toiminut Risto Nieminen.

Tiedeakatemia edustajina Alfred Korvelinin säätiön hallituksessa olivat Jukka Seppälä (varallaan Keijo Hämäläinen 6.11. asti ja Kimmo Kaski 7.11. alkaen) sekä Anna Mauranen (Mari Vaattovaara). Edustajina säätiön tieteen jaostossa olivat Sami Pihlström (varallaan Tuomas Forsberg) sekä Tapio Mappes (Gabriel Sandu). Kansanvalistuksen jaostossa edustajana oli Markku Löytönen (Risto Nieminen). Kirjallisuuden jaostossa edustajana oli Sari Kivistö (Tomi Huttunen) ja Taiteen jaostossa Helmi Järviluoma-Mäkelä (Arto Haapala).

Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisu-toimikunnassa Tiedeakatemia edustajina olivat Jaana Bäck ja Riitta Julkunen-Tiitto. Ulkopoliittikan tutkimussäätiössä edustajana oli Tapio Raunio. Säätiöiden post doc -poolissa Tiedeakatemia edustajana oli Anna Mauranen varallaan Kaisa Nyberg. Kansallisessa LUMA-neuvottelukunnassa Tiedeakatemia edustajana toimi pääsihteeri Pekka Aula. Tutkimuksen vaikuttavuuden tukisäätiön hallituksessa Tiedeakatemia nimeämänä jäsenenä oli Anna Mauranen.

Suomen Akatemian tieteellisissä toimikunnissa oli vuoden 2023 lopussa Suomalaisen Tiedeakatemia jäseniä seuraavasti: Petri Karonen ja Matti Miestamo kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnassa, Ari Jokinen, Timo Repo ja Marjo Yliperttula luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikunnassa sekä Jussi Kukkonen, Toni Laaksonen, Jorma Palvimo ja Anne Toppinen biotieteiden, terveyden ja ympäristön tutkimuksen toimikunnassa. Heistä Petri Karonen ja Jussi Kukkonen toimivat toimikunnan puheenjohtajana. Suomen Akatemian hallituksessa ovat toimineet Klaus Elenius, Johanna Myllyharju puheenjohtajana ja Kirsi Tirri. Strategisen tutkimuksen neuvostossa on toiminut Anne Kovalainen.

Pekka Aula osallistui Tiedeakatemia edustajana Kiinteistö Oy Mariankatu 5–7 varsinaiseen yhtiökokoukseen maaliskuussa. Pekka Ilmakunnas oli kiinteistöyhtiön hallituksen jäsen toimien myös hallituksen puheenjohtajana.

Risto Nieminen edusti Tiedeakatemiaa Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisu-toimikunnan vuosikokouksessa maaliskuussa. Säätiöiden ja rahastot ry:n kevätkokouksessa Tiedeakatemiaa edusti Päivi Pahta ja syyskokouksessa Pekka Aula. Pekka Ilmakunnas osallistui Tiedeakatemia edustajana Vaisala Oyj:n yhtiökokoukseen maaliskuussa.

Tieteen päivien ohjelmatoimikunnassa Tiedeakatemiaa edusti Kimmo Kaski ja ohjausryhmässä Pekka Aula.